

Üroloji Polikliniğine Başvuran Kadın Hastaların Üriner İnkontinans Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Ve İdrar Kaçırmanın Günlük Hayata Etkileri

THE KNOWLEDGE LEVELS OF FEMALE PATIENTS APPLYING TO THE UROLOGY OUTPATIENT CLINIC ABOUT URINARY INCONTINENCE AND THE EFFECTS OF URINARY INCONTINENCE ON DAILY LIFE

İ Müslim Doğan DEĞER¹, İ Serdar MADENDERE², İ Övünç KAVUKOĞLU³, İ Tefvik AKTOZ⁴

¹ Tekirdağ Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği, Tekirdağ, Türkiye

² Amerikan Hastanesi Şişli, İstanbul, Türkiye

³ Lüleburgaz Devlet Hastanesi, Üroloji Kliniği, Kırklareli, Türkiye

⁴ Trakya Üniversitesi Hastanesi, Üroloji Kliniği, Edirne, Türkiye

ÖZ

Amaç: Üriner inkontinans (Üİ), hastaların günlük yaşamını etkileyen ciddi ve çözülmesi gereken bir sorundur. Kadın hastaların Üİ hakkındaki bilgi düzeyini, ne sıklıkla bu sebeple poliklinik başvurusu yaptıklarını, hangi polikliniğe başvurduklarını, hangi tedaviyi aldıklarını, tedaviden yarar görüp görmediklerini, Üİ'nin sosyal hayatlarına olan etkilerini bu çalışma ile göstermeyi amaçladık.

Yöntem: Üroloji Polikliniği'ne herhangi bir şikayetle başvuran 18 yaş üstü kadın hastalara anket formları verildi. Anket formunda hastaların idrar kaçırma ile ilgili bilgi düzeyi, şikayet durumu, şikayeti varsa günlük hayatına olan etkisi, poliklinik başvuruları ve nasıl bir tedavi aldıkları sorgulandı. 1 Ocak 2021-31 Temmuz 2022 tarihleri arasında anketleri doldurmaya rıza gösteren hastalar arasından tam olarak yanıtlanmış 260 anket formu değerlendirmeye alındı.

Bulgular: Üİ'nin en sık eşlik ettiği başvuru nedenleri sırasıyla, sıkışma (%87,7), noktüri (%82,8) ve dizüri (%53,4) idi. Üİ'nin hastaların en çok sosyal hayatını (%52,4), daha sonra ibadet etmesini etkilediği görüldü (%25,3). Hastaların %83,5'i idrar kaçırması olduğunda üroloji uzmanına gideceğini, %11,2'si ise kadın hastalıkları uzmanına başvuracağını belirtti. İdrar kaçırma hakkında hastaların %39,2'si sağlık çalışanından, %24,2'si internetten bilgi aldığını söyledi. Hayatının herhangi bir zamanında idrar kaçırması olan hastaların %43,2'sinin bir sağlık kuruluşuna başvurduğu görüldü.

Sonuç: İdrar kaçırma şikayeti toplumda oldukça yaygın görülmesine ve hastaların sosyal hayatını olumsuz etkilemesine rağmen, birçok hasta şikayetini dile getirmekten çekinmektedir. Hastalar bu konuda doğru bilgiye ulaşmak ve gerekli tedaviyi almak için mutlaka sağlık kuruluşlarına başvurmaları hususunda bilinçlendirilmelidir. Şikayetini belirten hastaların çoğunun tedavilerden fayda sağladığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: idrar kaçırma, stres tip, sıkışma tip, noktüri, hayat kalitesi

Müslim Doğan DEĞER

Tekirdağ Şehir Hastanesi Üroloji Kliniği,
Tekirdağ Türkiye

E-posta: drdogandeger@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-5095-7770>

ABSTRACT

Objective: Urinary incontinence (UI) is a serious problem that affects the daily life of patients and needs to be resolved. With this study, we aimed to show the level of knowledge of female patients about UI, how often they applied to the outpatient clinic for this reason, which polyclinic they applied to, which treatment they received, whether they benefited from the treatment or not, and the effects of UI on their social lives.

Method: Questionnaire forms were given to female patients over the age of 18 who applied to the Urology outpatient clinic with any complaint. In the questionnaire form, the knowledge level of the patients about urinary incontinence, their complaint status, the effect on their daily life if they have complaints, their polyclinic applications and the type of treatment they received were questioned. Between January 1, 2021 and July 31, 2022, 260 fully answered questionnaires were evaluated among the patients who consented to fill out the questionnaires.

Results: The most common causes of admission with UI were urgency (87.7%), nocturia (82.8%), and dysuria (53.4%), respectively. It was observed that UI affected the patients' social life the most (52.4%), followed by worship (25.3%). 83.5% of the patients stated that they would go to a urology specialist when they had urinary incontinence, and 11.2% stated that they would apply to a gynecologist. About urinary incontinence, 39.2% of the patients said that they got information from the health professionals and 24.2% from the internet. It was observed that 43.2% of the patients with urinary incontinence at any time in their life applied to a health institution.

Conclusion: Although the complaint of urinary incontinence is quite common in the society and negatively affects the social life of the patients, many patients are hesitant to voice their complaints. Patients should be made aware of the fact that they must apply to health institutions in order to obtain correct information on this subject and to receive the optimal treatment. It is seen that most of the patients who report their complaints benefit from the treatments.

Keywords: Urinary incontinence, stress, urge type, nocturia, quality of life

Kadınlarda idrar kaçırma günlük hayatta önemli sorunlara yol açan ve sık görülen bir sorundur. Üİ kadınlarda özgüven kaybı, sosyal aktivitelerde azalma, günlük işleri yerine getirmede zorlanma gibi sorunlara yol açabilmektedir (1). Diğer taraftan Üİ dini ritüelleri yerine getirmekte de sorunlara yol açmaktadır (2). Bazı hastalarda cinsel ilişki sırasında idrar kaçırma görülmektedir. Bu durum da kadınlarda özgüven kaybı, tatminsizlik ve partnerle olan sorunları ortaya çıkarmaktadır (3). Tüm bunlar hastaların yaşam kalitesini bozan ve psikolojik sorunlara yol açabilen durumlardır.

İdrar kaçırma hayat kalitesinde birçok olumsuzluk yaratmasına rağmen kadınlar bazen utanma duygusuna kapılarak bu durumu gizlemektedir (4). Hastalar bu konuyla ilgili güvenilir olmayan bazı bilgi kaynaklarına

yönelip yanlış uygulamalar yapabilmektedir. Bu durum da sorunun çözülmemesine, hatta daha da artmasına yol açmaktadır.

Tüm bunların sonucunda Üİ şikayeti olan hastaların az bir kısmının ilgili branşlara bu şikayet nedeniyle başvurduğu hipoteziyle çalışmamızı planladık. Üroloji polikliniğine herhangi bir nedenle başvuran kadın hastalarda Üİ prevalansını, daha çok hangi şikayetlerle birliktelik gösterdiğini, sosyal hayata etkilerini, bu konuda daha önce nereden bilgi aldıklarını, hangi polikliniğe başvurularını gerektiğini sorguladık. Daha önce Üİ tedavisi alanların ise ne tür tedaviler aldığını, aldıkları tedaviden fayda görüp görmediklerini kesitsel çalışmamız ile ortaya koymayı amaçladık.

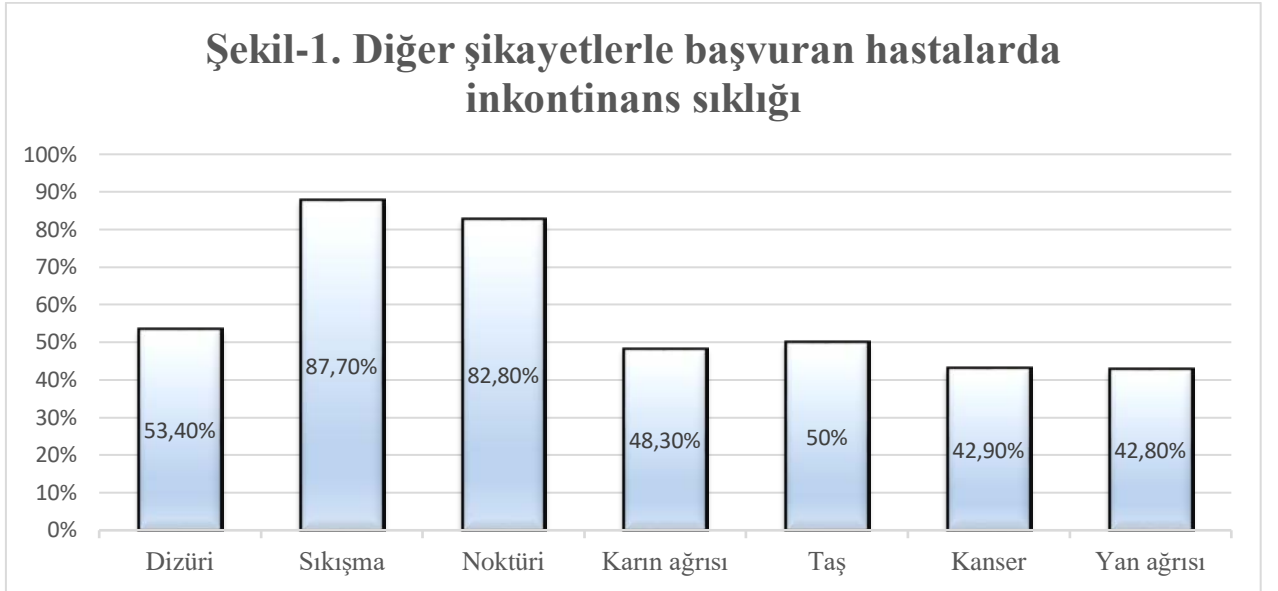
YÖNTEM

Çalışma için etik kurul onayı alındı. Üroloji Polikliniği'ne herhangi bir şikayetle başvuran 18 yaş üstü kadın hastalara anket formları, araştırma hakkında bilgilendirildikten sonra verildi. Anket formunda hastaların demografik özellikleri, üroloji polikliniğine başvuru nedenleri, idrar kaçırma hakkında kimden bilgi aldıkları, idrar kaçırma ile hangi bölümün ilgilendiği ile ilgili sorular yer almaktaydı. Ayrıca idrar kaçırması olanlara daha önce aldıkları tedaviler, fayda görüp görmedikleri ve hastalığın hangi aktiviteleri engellediği soruldu. 1 Ocak 2021-31 Temmuz 2022 tarihleri arasında anketleri doldurmaya rıza gösteren hastalar arasından tam olarak yanıtlanmış 260 anket formu değerlendirmeye

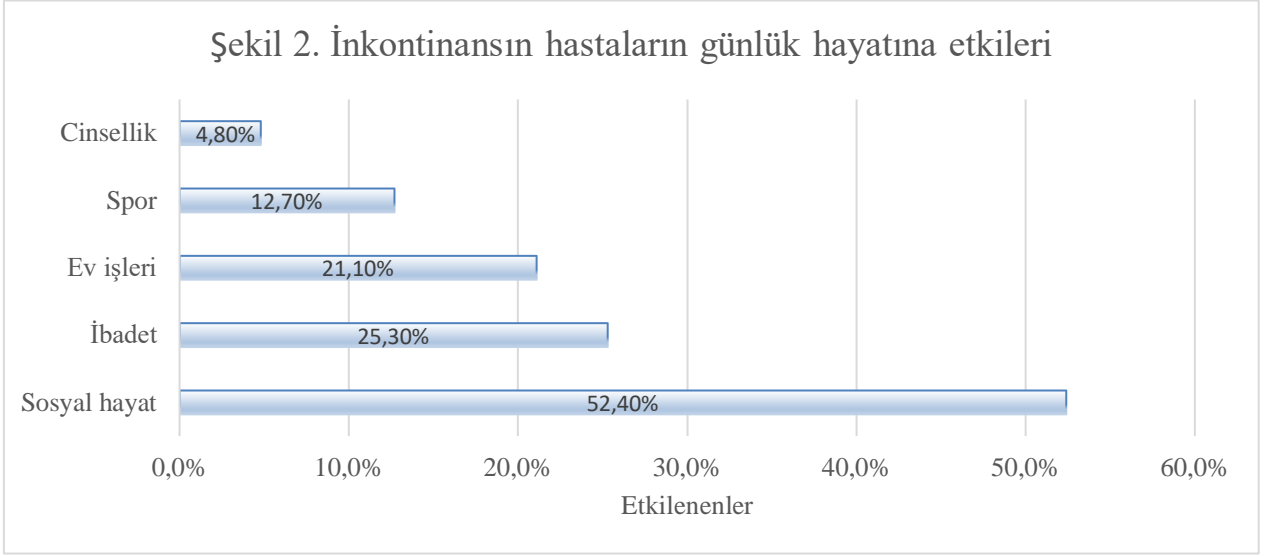
alındı. Üriner inkontinans anamnez ile belirlendi. Tek değişkenli analizde nominal veriler için ki-kare testi, parametrik değişkenler için t-testi, nonparametrik değişkenler için Mann-Whitney U testi kullanıldı. $P < 0,05$ değeri anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Hastaların yaş ortalaması $46,7 \pm 13,9$ idi. Hastaların %56,5'inde idrar kaçırma şikayeti mevcut idi. Diğer şikayetler ile üroloji polikliniğine başvuran hastalarda da çok sık inkontinans görüldü. İnkontinansın en sık eşlik ettiği başvuru nedenleri sırasıyla, sıkışma(%87,7), noktüri (%82,8) ve dizüri (%53,4) idi (Şekil 1).

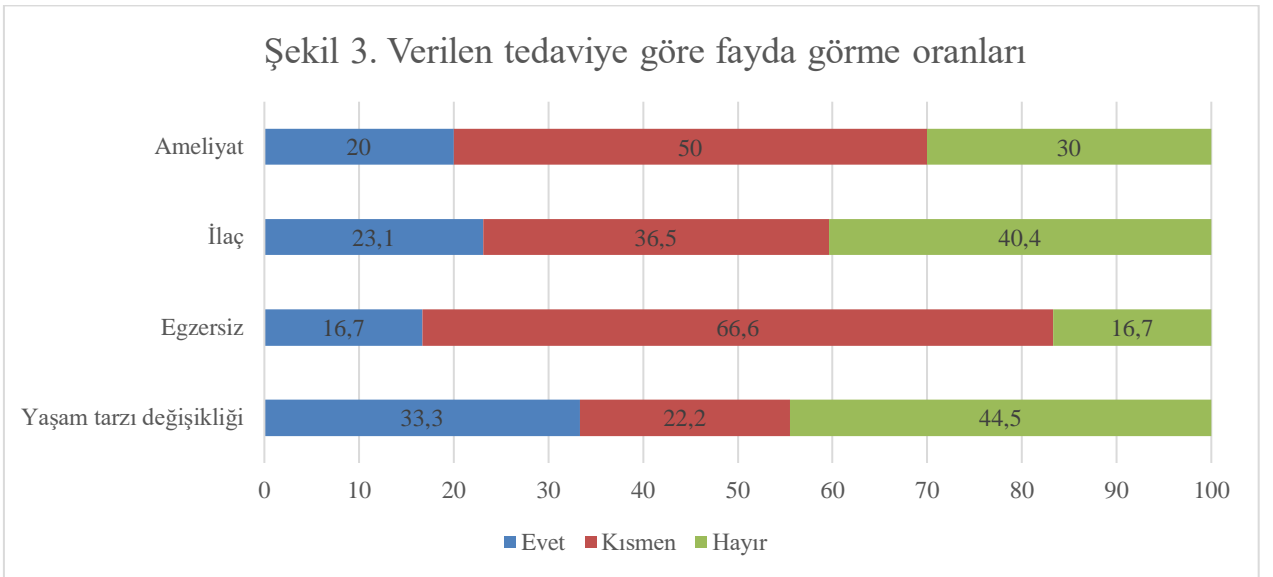

İdrar kaçırmanın hastaların en çok sosyal hayatını(%52,4), daha sonra ibadet etmesini etkilediği görüldü(%25,3%) (Şekil 2).

Hastaların %83,5'i idrar kaçırmayı bildiğinde ürolojiye gideceğini, %11,2'si ise kadın hastalıklarına başvuracağını belirtti. İdrar kaçırmayı hastaların %39,2'si sağlık çalışanından, %24,2'si internetten bilgi aldığını söyledi. Hayatının herhangi bir zamanında idrar kaçırmayı olan hastaların %43,2'sinin bir sağlık kuruluşuna başvurduğunu görüldü. Hastaların %81,5'ine medikal tedavi,

%15,3'üne ameliyat, %13,9'una yaşam değişikliği, %9,8'ine pelvik egzersizler önerildiği tespit edildi. Bu tedaviler arasında en yüksek başarıyı pelvik egzersiz (%83,3) ve ameliyatın (%70) sağladığı görüldü. (Şekil 3).

TARTIŞMA

Çalışmamız göstermiştir ki Üİ şikayeti olan kadınların önemli bir kısmı bu sorun için poliklinik başvurusu yapmamaktadır. Literatürde bu durumun sebepleri Üİ şikayetlerini hafif olarak değerlendirme, utanma, olası bir operasyon korkusu ve olası bir maliyetten kaçınma olarak gösterilmiştir (5). Çalışmamız üroloji polikliniğine gelen hastaları değerlendirdiği için bu soruna farklı bir bakış açısı da katmıştır. Burada hastalar konu uzmanı doktora ulaşmış olmalarına rağmen önemli bir kısmı diğer şikayetlerinin yanında idrar kaçırma şikayetini önemseyip dile getirmemektedir. Buradan şu sonuç çıkarılmalıdır ki üroloji polikliniğine başvuran her hastada idrar kaçırma sorgulanmalıdır.

Literatürdeki çalışmalarda Üİ'nin çoğu zaman doğrudan hayatı tehdit edecek bir boyutu olmasa da kadınların sosyal hayatını ve ruh sağlığını doğrudan etkileyen bir sorun olduğu gösterilmiştir (1-6). Üİ şikayeti olan kadınların düşük özgüvenli, sosyal izolasyona meyilli ve yüksek anksiyete düzeyine sahip oldukları gösterilmiştir (6). Kadınların Üİ nedeniyle cinsel hayatında olumsuzluklar yaşadığı gösterilmiştir. Başlıca sorunlar ilişki sırasında idrar kaçırma, utanma nedeniyle gelişen cinsel disfonksiyon ve partnerle yaşanan sorunlardır (7). Yapılan çalışmada cinsel ilişki sırasında idrar kaçıran kadınların bir kısmının bu durumu partnerlerinden gizlemek için ilişki öncesi idrar yapma, ilişkiyi kısa kesme ve anal seks yapma gibi metotlar geliştirdiği gösterilmiştir (8). Bizim çalışmamızda idrar kaçıran hastaların yalnızca %4,8 i bu durumdan cinsel hayatlarının etkilendiğini ifade etmiştir. Bu yüzdenin düşük olması idrar kaçırmanın daha çok menopoz sonrası dönemde görülmesi ve bu dönemde genelde kadınların cinsel aktif olmaması ile açıklanabilir (9). Yaptığımız bölgesel çalışmada idrar kaçırmanın en büyük etkilerinin sosyal hayat ve ibadet üzerinde olduğu görüldü. Dini ritüelleri Üİ nedeniyle yerine getiremeyen kadınların ibadet ifalarının olumsuz etkilendiği ve psikolojik sorunlar yaşadıkları gösterilmiştir (2).

Hastaların önemli bir çoğunluğu idrar kaçırma sorunu olursa üroloji uzmanına başvuracağını ifade etmiştir. Bu konuda, üroloji uzmanlarının gösterdiği ilginin de önemli olduğunu düşünüyoruz. Yakın zamanda

ülkemizde yapılan çalışmada ürologların çoğunun kadın Üİ cerrahilerinde kendilerini yetkin hissettikleri ve hastanelerinde bu cerrahileri gerçekleştirdikleri gösterilmiştir (10). Geri kalan hastaların önemli bir yüzdesi ise kadın hastalıkları uzmanına başvuracağını ifade etti. Hastaların bu konudaki bilinç düzeyi yüksek olsa da idrar kaçırma hakkında düşük yüzdede bir hasta grubu daha önce sağlık çalışanından bilgi almıştır. Özellikle internetin bu konuda bilgi kaynağı olarak kullanılması dezenformasyon yaratmaktadır ve klinisyenlerin internetteki güvenilir ve bilgilendirici kaynakların artması ve hastaları yönlendirmesi için çaba göstermesi gerekmektedir (11).

Çalışmamızda hayatının herhangi bir zamanında idrar kaçırması olan hastaların yalnızca %43,2'sinin sağlık kuruluşuna başvurduğu gösterildi. Bu konuda yurt dışında yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür. Kore 'de idrar kaçırma şikayeti olan kadınların %12,6'sı, Amerika Birleşik Devletleri'nde %45'i, dört Avrupa ülkesinde yapılan çalışmada ise %31'i doktora başvurmuştur (12-14). Bu yüzdelerin düşük olması hastaların Üİ'yi tehlikeli bir sorun olarak görmemesi, doğal yaşlanmanın bir parçası olarak görmesi, tedaviden fayda görme beklentisinin düşük olması, nerede tedavisi olması gerektiğine dair bilgi eksikliği ile açıklanabilir. Oysa ki çalışmamızda görülmüştür ki Üİ ile doktora başvuran hastaların önemli bir kısmı verilen tedavilerden fayda görmüştür. Verilen tedaviler arasında özellikle pelvik taban egzersizleri ve ameliyatlara en çok fayda sağlayan tedavi yöntemleri olmuştur. Ancak tedavilerin büyük kısmını ilaç tedavisi oluşturmuştur. Hekimler idrar kaçırma şikayeti olan hastaların çoğuna yaşam tarzı değişikliği ve pelvik taban egzersizleri önermemiştir ki bu tedaviler Avrupa Üroloji Derneği rehberlerinde 1.basamak tedavi olarak yer almaktadır (15). Hekimlerin de bu rehberlere uyum konusunda bilinçlendirilmesi önemlidir.

Kesitsel anket çalışması olan çalışmamız bazı sınırlılıklar içermektedir. Çalışmanın kısıtlı bir coğrafyada yapılması ve üroloji polikliniğine müracaat eden hastalar ile sınırlı olması bunlardan ilkidir. Üİ'yi muayene, ürodinami ve öteki klinik testler yerine hastaların öyküsü ve ifadesiyle değerlendirilmek başka bir kısıtlılıktır. Bunlara rağmen çalışmamız Üİ'nin kadın hastaların idrar

kaçırma hakkındaki bilgi düzeylerini ve idrar kaçırmanın günlük hayata etkilerini göstermede değerli bir araçtır.

SONUÇ

İdrar kaçırma şikayeti toplumumuzda sık görülmesine ve hastaların sosyal hayatlarını kötü yönde etkilemesine rağmen, birçok hasta bu sorunu belirtmekten çekinmektedir. Hastalar, doğru bilgiyi edinmek ve ihtiyacı olan tedaviyi almak için sağlık kuruluşlarına müracaat etmeleri konusunda bilinçlendirilmelidir. Şikayetini dile getiren hastaların önemli bir kısmının verilen tedavilerden yarar gördüğü görülmektedir. Üİ'nin tedavi edilebilir bir hastalık olduğu konusunda hastalara bilgi verilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Alan C, Koçoğlu H, Ersay AR, Alan H, Ertung Y, Kurt HA: Stress tip idrar kaçırmanın cinsel işlevler, sosyal durum ve yaşam kalitesi üzerine etkisi. *Yeni Üroloji Dergisi* 2009, 5(3):123-131.
2. Rüzgar Ş, Özerdoğan N, Yalçın Ö: Üriner inkontinansın kadınların yaşam kalitesi ve yaşamlarının spiritüel boyutuna etkisi. *Samsun sağlık bilimleri dergisi* 2020, 5(1):50-58.
3. Clark A, Romm J: Effect of urinary incontinence on sexual activity in women. *J Reprod Med* 1993, 38(9):679-683.
4. Cetinel B, Demirkesen O, Tarcan T, Yalcin O, Kocak T, Senocak M, Itil I: Hidden female urinary incontinence in urology and obstetrics and gynecology outpatient clinics in Turkey: what are the determinants of bothersome urinary incontinence and help-seeking behavior? *Int Urogynecol J Pelvic Floor Dysfunct* 2007, 18(6):659-664.
5. Miller KL: Stress urinary incontinence in women: review and update on neurological control. *J Womens Health (Larchmt)* 2005, 14(7):595-608.
6. Fultz NH, Herzog AR: Self-reported social and emotional impact of urinary incontinence. *J Am Geriatr Soc* 2001, 49(7):892-899.
7. Urwitz-Lane R, Ozel B: Sexual function in women with urodynamic stress incontinence, detrusor overactivity, and mixed urinary incontinence. *Am J Obstet Gynecol* 2006, 195(6):1758-1761.
8. Kizilkaya Beji N, Yalcin O, Ayyildiz EH, Kayir A: Effect of urinary leakage on sexual function during sexual intercourse. *Urol Int* 2005, 74(3):250-255.
9. Rahnavardi M, Khalesi ZB, Rezaie-Chamani S: Effects of lifestyle on sexual function among postmenopausal women. *Afr Health Sci* 2021, 21(4):1823-1829.
10. Madendere S, Değer MD, Demirkıran ED, Yıldız HA: Urologists Are No Longer the Primary Surgeons for Several Urologic Operations: A National Survey Among the Turkish Urologists. *hospital* 2022, 70:22.29.
11. Saraswat I, Abouassaly R, Dwyer P, Bolton DM, Lawrentschuk N: Female urinary incontinence health information quality on the Internet: a multilingual evaluation. *Int Urogynecol J* 2016, 27(1):69-76.
12. Diokno AC, Burgio K, Fultz NH, Kinchen KS, Obenchain R, Bump RC: Medical and self-care practices reported by women with urinary incontinence. *Am J Manag Care* 2004, 10(2 Pt 1):69-78.
13. Hunskaar S, Lose G, Sykes D, Voss S: The prevalence of urinary incontinence in women in four European countries. *BJU Int* 2004, 93(3):324-330.
14. Lee KS, Sung HH, Na S, Choo MS: Prevalence of urinary incontinence in Korean women: results of a National Health Interview Survey. *World J Urol* 2008, 26(2):179-185.
15. Nambiar AK, Bosch R, Cruz F, Lemack GE, Thiruchelvam N, Tubaro A, Bedretdinova DA, Ambühl D, Farag F, Lombardo R et al: EAU Guidelines on Assessment and Nonsurgical Management of Urinary Incontinence. *Eur Urol* 2018, 73(4):596-609.